

Od Bati k nanotechnologiím – zlíňští plastikáři v boji s covidem

Tomáš Dudák, generální ředitel firmy Spur autor: archiv Spur

- **Filip Grygera**

20. 10. 2020 **00:00** / 6 minut čtení

[NANOTECHNOLOGIE](#) [NANOVLÁKNA](#) [ZLÍN](#) [TEXTILNÍ PRŮMYSL](#)

Roušky a respirátory dnes lidé trhají obchodníkům pod rukama. Zlínská plastikářská firma Spur, která má baťovské kořeny, je vyrábí z unikátní nanotextilie vyvinuté ve spolupráci s Univerzitou Tomáše Bati. Certifikovaná nanotextilie SpurTex je určena k filtraci vzduchu a vody. A když letos skokově vzrostl zájem o ochranu proti koronaviru, ve firmě se rozhodli ji využít k výrobě respirátorů a roušek.

Ve světové elitě

Podle Asociace nanotechnologického průmyslu ČR, jejímž je Spur členem, patří Česko v oboru nanovláken ke světové špičce. "Ano, Česko patří mezi významné

hráče ve světovém měřítku. Díky Technické univerzitě v Liberci má již 25letou historii," potvrzuje Tomáš Dudák, generální ředitel firmy.

Zlínská společnost se jejich výzkumu a vývoji věnuje téměř 15 let. V roce 2012 vyvinula vlastní zařízení Spin Line, využívající metodu elektrostatického zvlákňování. S tím je spojený i začátek výroby nanovlákněné textilie SpurTex. Předloni přešla část vývoje nanovláken pod Univerzitu Tomáše Bati. "V rámci Centra polymerních systémů šlo konkrétně o vývoj nanovlákněné membrány určené speciálně pro respirátory, na kterou byl v roce 2019 udělen užitný vzor od Úřadu průmyslového vlastnictví," vysvětluje Tomáš Dudák.

Spur

Plastikářská firma ze Zlína vznikla v roce 1992 transformací z výzkumného ústavu. Věnuje se výrobě komponent pro nábytek, krycích desek na reklamní poutače, izolací, obalového materiálu či reflexních prvků. Součástí produkce je i nanotextilie, z níž společnost vyrábí roušky a respirátory. V současnosti podle generálního ředitele Tomáše Dudáka (na snímku nahoře) připravuje výrobu respirátorů s vysokým stupněm ochrany proti virům.

Firma nemohla předvídat koronavirovou krizi, ale investice do nanotechnologií se jí teď zhodnocuje. Výsledkem je varianta materiálu SpurTex VS. A následně i výroba respirátorů, roušek a filtrů z něj, což původně nebylo v plánu. "Tento krok byl reakcí na vzniklou situaci a požadavek Česka na soběstačnost v tomto sektoru. Také přišel konkrétní požadavek od vedení Zlínského kraje, abychom pomohli se zásobováním do nemocnic," říká Tomáš Dudák.

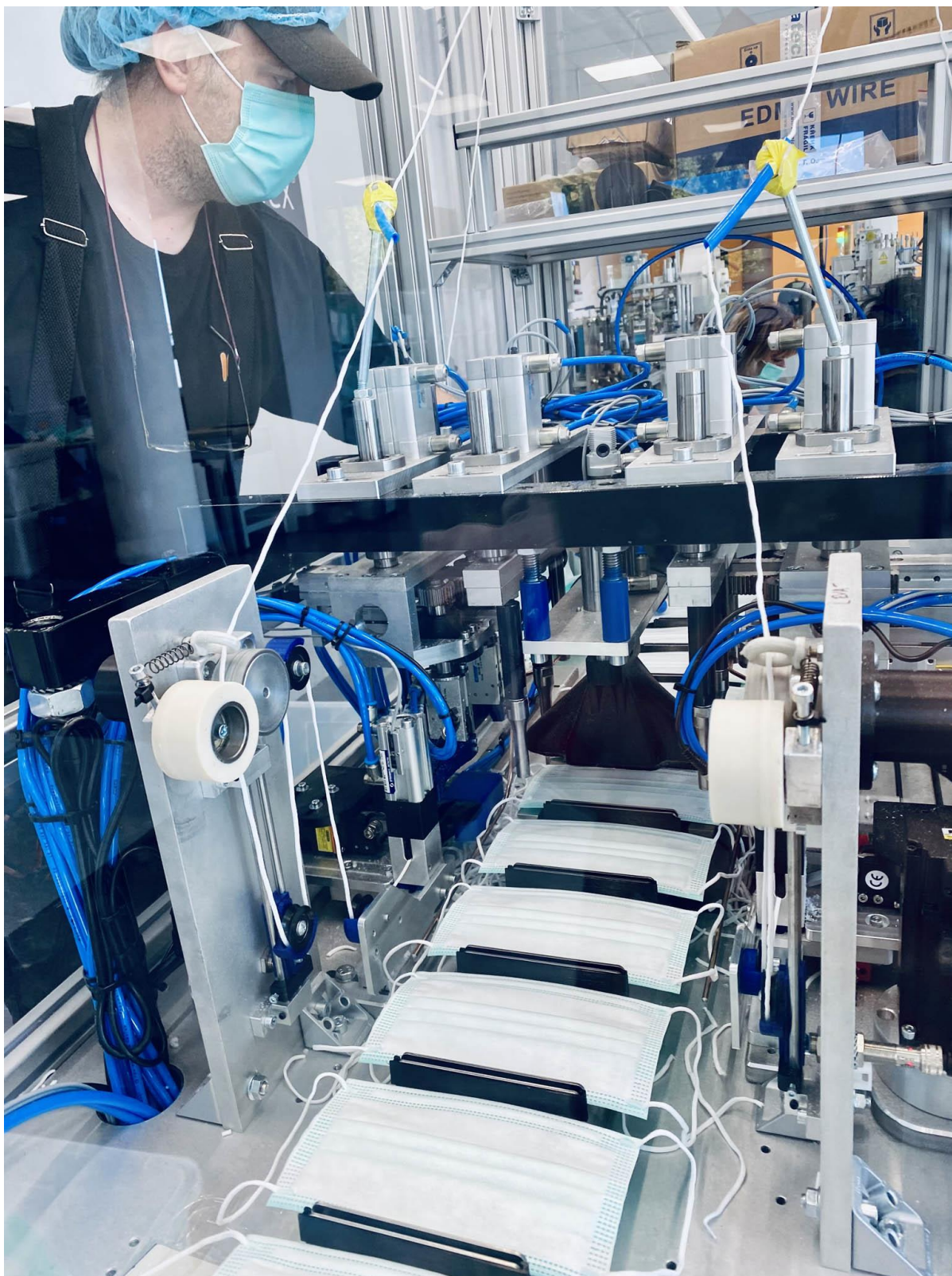
Cesta ke špičkovým respirátorům

V květnu tedy ve firmě rozjeli výrobu roušek, v červnu se navázaly respirátory. V oblasti nanoroušek nestíhají uspokojovat poptávku, nyní jsou vyprodané. Důvodem je však i to, že se Spur zaměřuje hlavně na respirátory. Ty na skladě jsou. "Jeich funkčnost představuje až 98 procent zachytu částic, virů a bakterií. Proto máme v tomto směru nastaveny vyšší kapacity a přikládáme jejich výrobě vyšší prioritu. Také musíme plnit závazek vůči našim obchodním partnerům," upřesňuje Tomáš Dudák.

Nanotextilie SpurTex, vyvinutá pro roušky i respirátory, splňuje ve filtračních parametrech třídu FFP2. Respirátory mají více vrstev, a navíc musí odpovídat dalším přísným požadavkům. "Respirátor musí mimo jiné splňovat podmínku dlouhodobého zachycení částic až na osm hodin. Podmínkou pro zajištění ochrany je samozřejmě jeho správné nasazení na obličej kvůli těsnosti," upozorňuje ředitel.

Vývoj nanotextilí se tím ve Zlíně nezastavil. Firma chce vyrábět respirátory v kategorii FFP3 s ještě spolehlivější ochranou proti virům. "Vývoj máme téměř ukončen, nicméně ještě nás čeká certifikace – věřím, že úspěšná. Prodej by mohl odstartovat začátkem příštího roku," odhaduje Tomáš Dudák. Vidí v nich potenciál špičkového produktu, který se bude používat na ochranu proti koronaviru i jako pracovní prostředek v nemocnicích.

V květnu ve firmě rozjeli výrobu roušek, v červnu navázaly respirátory.

Foto: archiv Spur

Transformace z výzkumného ústavu

Společnost Spur vznikla v roce 1992 privatizací části Výzkumného ústavu gumárenské a plastikářské technologie – VÚGPT. Ten měl kořeny ve Zlínském chemickém výzkumném ústavu založeném firmou Baťa v roce 1934. Spur, sídlící shodou okolností na třídě Tomáše Bati, se tedy může odkazovat i k této tradici.

I zmíněný výzkumný ústav býval pojmem. V očích Tomáše Dudáka představoval skupinu šikovných lidí, kteří v plastikářském a gumárenském průmyslu země tvořili prakticky hlavní vývojové centrum. Navázat na to nabízelo výhody, i když transformovat postsocialistický výzkumný ústav na výrobní podnik nebylo jednoduché.

Ovšem povedlo se a Spur se etabloval jako úspěšný středně velký plastikářský výrobce s miliardovým obrátem a asi 250 zaměstnanci. Stal se zakládajícím členem Plastikářského klastru, který dnes sdružuje přes 50 firem. Letos byla firma nominovaná do projektu Czech Top 100 v oblasti obdivovaných firem v Česku, které se zapojily do boje s koronavirem, a získala ocenění Hrdina boje s koronavirem. Což opět souvisí s nanotextiliemi.

Nanotextilie SpurTex, vyvinutá pro roušky i respirátory, splňuje ve filtračních parametrech třídu FFP2.

Foto: archiv Spur

Nábytek i oblečení hasičů

Materiál SpurTex však není zdaleka jediným výrobkem firmy. A není to ani její vlajková loď. "Jsme na tento produkt pyšní, protože u něj uplatňujeme naše znalosti a schopnosti, které byly dosud na trhu obtížně využitelné. Navíc jsme ho uvedli na trh v rekordně krátkém čase, v řádu týdnů. Ale tento projekt má stejnou prioritu jako jakýkoliv jiný běžící dlouhodobý výrobní program," hodnotí ředitel Dudák.

S výrobky zlínské firmy se lze nejvíce setkat v nábytkářství, v zastoupení světových řetězců. Spur tam dodává různé plastové profily a komponenty, například nábytkové hrany. "S jejich výrobou jsme začali před třemi lety, dnes tvoří asi 20 procent našeho obrátu. Na tento trh jsme přišli s novinkou – hrany vyrábíme z polypropylenu, který je ekologičtější a levnější," popisuje Tomáš Dudák.

Jinak společnost vyrábí stavební izolace či potrubní systémy pro telekomunikační sítě. Dodává bublinkové fólie a pěnový polyetylen třeba k balení kancelářské a výpočetní techniky nebo porcelánu. Viditelným sortimentem jsou reflexní pásky a fólie známé z reflexních vest, nápisů na oblečení hasičů a záchranářů nebo na oblečení a obuvi. K portfoliu patří i podložky pod kancelářské židle, transparentní desky na krytí obrazů či reklamních poutačů nebo komponenty do zámků v autech.

Výroba z PET lahví

Spur se snaží být ekologicky odpovědný. Je zapojený do programu Zodpovědná firma společnosti Eko-kom a získal certifikát Zelená firma. Na střeše má fotovoltaickou elektrárnu, pro vytápění využívá i teplo z výroby, sází na LED osvětlení. K výrobě využívá ze 30 procent recykláty, veškerý plastový odpad vznikající při výrobě dále zpracovává. "Do určité skupiny našich výrobků ročně zpracujeme materiál z 60 milionů PET lahví o objemu 1,5 litru," přibližuje ředitel.

Výroba firmy je založená na vlastním výzkumu a vývoji. Velkou roli pro ni hraje i spolupráce se zlínskou Univerzitou Tomáše Bati. "Jsme s ní srostlí jako lidé, více než 30 našich inženýrů jsou odchovanci této univerzity, je to naše "alma mater".

Jednak proto, že jednou ze specializací je zpracování plastů. Dalším důvodem je, že spousty vývojových projektů provádíme společně," vysvětluje Tomáš Dudák.

Pandemie koronaviru firmě přinesla částečný rozvoj, ale situace ji postihla i negativně. Od března do května měla velké ztráty kvůli propadu prodejů v obchodech s nábytkem. Snažila se proto co nejvíc naplnit sklady a pak na měsíc zavřela část provozů. Průběžně se potýká i s nedostatkem zaměstnanců, nyní i těch ze zahraničí. K situaci se však firma staví čelem, v duchu přesvědčení, že jediná jistota budoucnosti je změna, jíž je nutné se přizpůsobovat. "Proto jsme paralelně od března rozvíjeli další výrobu, čímž se nám podařilo to, co je posledních 25 let naší strategií: diverzifikovat výrobní portfolio do více oblastí," uzavírá Tomáš Dudák.

*Článek byl publikován ve speciální příloze HN **České strojírenství a průmysl**.*